

Literatuurlijst

Panorama Landschap, under construction

Opmerking: per regio zijn ongeveer 5 titels opgenomen.
Er is niet naar volledigheid gestreefd. Aanvullingen zijn welkom
via info@cultureelerfgoed.nl tav projectleider Landschapsatlas

Achterhoek

Keverling Buisman, F. (red.), 1998. Hackfort: huis & landgoed. Utrecht
Neeffes, J. & N. Willemse (2009), Cultuurhistorische Atlas
Winterswijk, RAAP/Overland, Weesp
Schutten, G.J., 1981. Varen waar geen water is. Reconstructie van
een verdwenen wereld. Geschiedenis van de scheepvaart ten
oosten van de IJssel van 1300 tot 1930. Hengelo
Thissen, P.H.M. & M. Meijer, 1991. Rug- en hangbouwbevoeiing in
Nederland. Een negentiende-eeuwse cultuurtechnische innovatie
die niet doorzette. In: Landinrichting jrg 31, nr 4
Westeringh, W. vd, 1984. Ontstaan, ontwikkeling en ligging van de
Winterswijkse beken. KNAG GeografischTijdschrift 18: 294-308.

Alblasserwaard & Vijfheerenlanden

Groningen, C.L. van, 1992, De Alblasserwaard (Zeist, Rijksdienst
voor de Monumentenzorg; Zwolle, Waanders Uitgevers)
Louwe Kooijmans, L.P., 2001, Archeologie in de Betuweroute:
Hardinxveld-Giessendam De Bruin. Een kampplaats uit het
Laat-Mesolithicum en het begin van de Swifterbantcultuur
(5500-4450 v. Chr.), Amersfoort.
Prins, L., 1992, 'Historisch geografische inleiding' In:
C.L. van Groningen (1992) De Alblasserwaard (Zeist, Rijksdienst
voor de Monumentenzorg; Waanders, Zwolle

Amsterdam en Meerlanden

Abrahamse, J.E. (red.), 2012, Atlas Amstelland, biografie van een
landschap, Thoth Hilversum.
Carasso-Kok, Marijke (red), 2004. Geschiedenis van Amsterdam.
Een stad uit het niets. Deel 1: tot 1578. Amsterdam.
Gawronsk, J. (ed.) 2012, Amsterdam Ceramics. A city's history and
an archaeological ceramics catalogue 1175-2011.
Haartsen, Adriaan & Dolf Bekius, 2003. Water van niveau.
Cultuurhistorische waarden van wateren en watergebonden
elementen in het beheersgebied van het hoogheemraadschap
Amstel, Gooi en Vecht. Hilversum.
Haartsen, Adriaan & Nikki Brand, 2005. Amstelland. Land van
water en veen. Utrecht.
Raap, Edwin, 2003. Cultuurhistorie in stads- en dorpsranden.
Rapport NCM, Amsterdam.
Schaik, P. van (red), 1996. Turf uit Amstelveen. Uitgave Vereniging
Historisch Amstelveen, Amstelveen.

Arkemheen en Eemland

Dekker, C. & M. Mijnsen-Dutilh, 1995, De Eemlandsche leege landen.
Ontginningen rond de mond van de Eem in de 12^e en 13^e eeuw.
Serie: Stichtse Historische Reeks. Utrecht.
Ende, H. van den, 2016, De lege stad, over het ontstaan en de
ontwikkeling van middeleeuws Bunschoten. In: THG,1, nr 3, 130-146
Hoog, S. de, 1978. Eemland, beschrijving van een weerbarstige
landstreek. Baarn.
Olde Meierink, B., e.a. (red.), 1995. Kastelen en ridderhofsteden
in Utrecht. Utrecht.
Vlaar, M., 2007, Reconstruction of the palaeo-ecology of the Eem
Polder by means of dendrochronology, pollen and macrofossil
analysis. Masterscriptie Universiteit Utrecht.

Baronie

Brekelmans, F.A., 1965. De Belgische enclaves in Nederland;
bijdragen tot de rechtsgeschiedenis van Baarle-Hertog en
Baarle-Nassau. Bijdragen tot de geschiedenis van het Zuiden van
Nederland, IV. Tilburg.
Caspers, Thijs, 1999. Het Mastbos. Abcoude
Koot, C.W. en Berkvens, R.H.L.M. 2004, Bredase akkers eeuwenoud,
4000 jaar bewoningsgeschiedenis op de rand van zand en klei,
Breda (ErfgoedStudies Breda 1).
Leenders, K.A.H.W., 1971. Gemene gronden in Princenhage.
In: Hage, nr. 3, pp. 5-45.

Leenders, K.A.H.W., 1974-1. De Haagse Beemden in ruimer verband. In: Hage, nr. 10, pp. 52-62.

Leenders, K.A.H.W., 1974-2. De Mark. In: Hage, nr. 12, pp. 5-62.

Leenders, K.A.H.W., 1974-3. Nieuw licht op Terheijden's historie. In: Jb. Oranjeboom, XXVII, pp. 1-31.

Leenders, K.A.H.W., 1977. Gageldonk. In: Hage, nr. 21, pp. 3-84.

Leenders, K.A.H.W., 1978. Nederzettingsonderzoek. In: Brabants Heem, 30, pp. 118-124.

Leenders, K.A.H.W., 1979. De nederzettingen van Princenhage. In: Hage, nr. 25, pp. 3-79.

Leenders, K.A.H. W., 1980. Etten en de turf. Bijdragen tot de geschiedenis van Etten-Leur, 1. Stichting Heemkundekring 'Jan uten Houte', Etten-Leur.

Leenders, K.A.H.W., 1982-2. Princenhage: een dorp met twee namen. Naamkunde, 14, pp. 220-230.

Leenders, K.A.H.W., 1989. Verdwenen Venen. Een onderzoek naar de ligging en exploitatie van thans verdwenen venen in het gebied tussen Antwerpen, Turnhout, Geertruidenberg en Willemstad 1250-1750. Wageningen

Leenders, K.A.H.W., 1996. Van Turnhoutervoorde tot Strienemonde; ontginnings- en nederzettingsgeschiedenis van het noordwesten van het Maas-Schelde-Demergebied (400-1350). Zutphen

Leenders, K. A. H. W., 1999. Cultuurhistorisch overzicht van het ruilverkavelingsgebied Baarle-Nassau. Deel 1: tekst; deel 2: kaarten. Den Haag,

Beiler- en Dieverderdingspel

Elerie, J.N.H., 1998. Weerbarstig land. Een historisch-ecologische landschapsstudie van Koekange en de Reest. Groningen.

Spek, T. 2004. Het Drentse esdorpenlandschap – een historisch-geografische studie. Uitgeverij Matrijs, Utrecht.

Versfelt, H.J., 2004. Kaarten van Drenthe 1500-1900. Groningen/Veendam

Waterbolk, H.T. 1999. Uit het leven van een landschap – geschiedenis en zorg voor natuur en landschap in Drenthe. REGIO-PROjekt Uitgevers, Groningen.

www.np-dwingelderveld.nl / www.np.drentsfriesewold.nl

Bevelanden

Abelmann, L.J., 1971. Cornelis Adriaenszoon Soetwater; ontwerper van het grondplan van het dorp Borssele. Zeeuws Tijdschrift 21: 48-51.

Cruyningen, P.J. van, 2002. Schone welbetimmerde hofsteden. Boerderijbouw in Zeeland van de tiende tot de twintigste eeuw. Utrecht.

Dekker, C., 1982. Zuid-Beveland. De historische geografie en de instellingen van een Zeeuws eiland in de Middeleeuwen. Krabbendijke.

Klerk, A.P. de, 2003. Het Nederlandse landschap, de dorpen in Zeeland en het water op Walcheren. Historisch-geografische en waterstaatshistorische bijdragen. Utrecht, Matrijs.

Stichting Menno van Coehoorn, 2004. Atlas van de historische vestingwerken in Nederland. Zeeland. Zutphen.

Stichting Natuur- en Recreatieinformatie, 1986. Vliedbergen, tekens van tijd in het Zeeuwse landschap. Middelburg.

Trimpe Burger, J.A., 1973. The Islands of Zeeland and South Holland in Roman times. Berichten R.O.B., jrg. 23, p.p. 123-148.

Biesbosch

Bont, C.H.M. de, et al., 2000. Aardkundige en cultuurhistorische landschappen van de Biesbosch. Alterra-rapport 121, RIZA-rapport 2000.053, Wageningen.

Ham, Willem van der, 2003. De Grote Waard, geschiedenis van een Hollands landschap. Rotterdam

Latjes, P.J., 1982. De wording en bestuurlijke indeling van Hollands-Brabants, 1796-1815. In: Holland, 14, pp. 168-175.

Werther, Hans, 1996. Biesbosch Panorama. Raamsdonksveer www.biesbosch.nu

Bommelerwaard

Berendsen, H.J.A. (red), 1986. Het landschap van de Bommelerwaard. Nederlandse Geografische studies nr 10. Amsterdam/Utrecht.

Driessen, A., 1994. Watersnood tussen Maas en Waal. Overstromingsrampen in het rivierengebied 1780 - 1810. Zutphen.

Henderikx, P.A., 1987. De beneden-delta van Rijn en Maas. Landschap en bewoning van de Romeinse tijd tot ca. 1000. Hollandse studiën nr 19, Hilversum.

Jacobs, I.D. (eindred), 2003. Het hertogdom Gelre. Geschiedenis, kunst en cultuur tussen Maas, Rijn en IJssel. Utrecht.

Vink, E. & A. Vos (red), 2001. Landschap met lading. Geschiedenis van natuur en mens in de Bommelerwaard. Zaltbommel.

<http://www.natuurwachtbommelerwaard.nl/index.php/component/content/article/53-gebieden/natuurgebieden/55-de-lieskampen>

Brabantse Wal

- Ham, W.A. van, 1982, Bergen op Zoom in Kaart gebracht, z.j.
 Vermunt, M.J.A. en H.L.A. van der Kallen, 2012. Opgravingen in Bergen op Zoom, Utrecht, Matrijs.
 Bogers, P., 1981. De inpoldering van de Kruislandse polder. Jb. Ghulden Roos, 41, pp. 3-20.
 Gemeente Steenbergen, 1972, Steenbergen in de Middeleeuwen.
 Ham, W.A. van, 1976. De Wouwse Plantage vóór 1795. In: Ste. Gertrudisinhout. Gemeentebestuur van Wouw, pp.159-173.
 Ham, W.A. van, 1977-1. De vijf heerlijkheden in de gemeente Woensdrecht. P.A.N.B.,39.
 Ham, W.A. van, 1977-2. De Gageldonkse goederen onder Wouw en Heerle. In: Hage, nr. 21, pp. 30-34.
 Henderikx, P.A., 1987. De beneden-delta van Rijn en Maas. Landschap en bewoning van de Romeinse tijd tot ca. 1000. Hollandse Studiën 19.
 Leenders, K.A.H.W., 1996. Van Turnhoutervoorde tot Strienemonde; ontginnings- en nederzettingsgeschiedenis van het noordwesten van het Maas-Schelde-Demergebied (400-1350). Zutphen

De Marne en het Hogeland

- Abrahamse, J. & E. Jonkheid. 1994. het Reitdiepgebied – boedelbeschrijving van een rijke erfenis. REGIO-Projekt Groningen/ Museum Wierdenland, Lauwersoog.
 Formsma, W.J., M.G. Buist, et al, 1976. Historie van Groningen; Stad en Land. Groningen.
 Hacquebord, L. & A. L. Hempenius. 1990. Groninger dijken op deltahogte. Wolters-Noordhoff/ Egbert Forsten, Groningen.
 Schroor, M. & J. Meijering. 1989. Het Groninger landschap. Stad en lande historische reeks; 8. Uitgeverij Matrijs, Utrecht.
 Zijlma, J., 1984. De Marne; een geschiedkundige beschrijving van de ommelanden in het algemeen en van het westelijk gedeelte van Hunsingo in het bijzonder. Groningen.

De Peel

- Bossenbroek, Ph. et al, 1996. Het land van Peel en Maas. Natuurgebieden in Zuidoost-Nederland. Roermond
 Klaver, I.C.M., 1979, Ontginningen in de Peel, Verslag van een onderzoek naar de ontginningsgeschiedenis van de Peel en de rol van de Nederlandse Heidemaatschappij daarin, Publicatie van de Vakgroep Fysische Geografie en Kartografie nr. 1, Geografisch en Planologisch Instituut, Katholieke Universiteit Nijmegen
 Peters, C.E.H.M. en P.H.M. Thissen, 1987, De Oplouse en Boekelse Peel, Landschappelijke differentiatie als resultaat van verschillen vormen van jonge heide-ontginning, Historisch-Geografisch Tijdschrift 5, pp. 133-144

- Renes, J., 1999. Landschappen van Maas en Peel. Een toegepast historisch-geografisch onderzoek in het streekplangebied Noord- en Midden-Limburg. Leeuwarden/Maastricht
 Rijksdienst voor de Monumentenzorg, 1997. Toelichting bij het besluit tot aanwijzing van het beschermde dorpsgezicht Helenaveen, gemeente Deurne (Noord-Brabant) ex artikel 35 Monumentenwet 1988. Zeist.
 Thissen, P., 1993. Heideontginning en modernisering, in het bijzonder in drie Brabantse Peelgemeenten 1850-1940. Utrecht

De Venen

- Borger, G.J., Frits H. Horsten en Johan F. Roest, 2016, De dam bij Hoppennesse, gevolgen voor de afwatering van het gebied tussen Oude Rijn en Hollandsche IJssel, 1250-1600. Verloren, Hilversum.
 Haartsen, Adriaan, 2005. Het Land van Woerden. Hollandsche Rading.
 Linden, H. van der, 1956. De cope. Bijdrage tot de rechtsgeschiedenis van de openlegging der Hollands-Utrechtse laagvlakte. Dissertatie, Assen.
 Rinsma, E.J., 1986. De Ronde Venen...een omgekeerde wereld. Alphen aan den Rijn.
 Vervloet, J.A.J., 1998. Landsheerlijke venen: het cope-ontginnings-landschap. In: Historisch Geografisch Tijdschrift, jrg 16, nr 3, pp 150-163.
 Vesters, Paul, 2001. Waterwegen in het Groene Hart. Een cultuur-historische verkenning. Amsterdam.

De Wolden

- Bosch & Slabbers, 2005, De Fivel: Landschapsontwikkelingsplan Noord-Groningen. Den Haag
 Knottnerus, O., 2007, Natte voeten, vette klei: Oostelijk Fivelingo en het water (Archeologie in Groningen, dl. 3). Groningen
 Ligtenag, W.A., 1995, De Wolden en het water: De landschaps- en waterstaatsontwikkeling in het lage land ten oosten van de stad Groningen vanaf de volle middeleeuwen tot ca. 1870. Groningen
 Schutter, G.N., 1996, Borgen en hofsteden in en om Slochteren. Bedum
 Bosch & Slabbers, 2004, Identiteitsvisie Damsterdiep. Den Haag
 Broek, J. van den, 2011, Een kronkelend verhaal: nieuw licht op de oude Hunze. Assen
 Schaik, R. van, 1985, Walfridus van Bedum: een duizend jaar oude Groninger overlevering, Groningen.
 Schaik, R. van (red.), 2002, Onder vele torens: een geschiedenis van de gemeente Bedum. Bedum
<http://www.aardkunde.nl/map/hot/GR7.pdf>
http://www.lancewadplan.nl/fileadmin/lancewad/pdf_files/folder_Fivel_v6oktober-klein.pdf

Drentsche Aa (Midden-Drenthe)

- Spek, T. 2004. Het Drentse esdorpenlandschap – een historisch-geografische studie. Matrijs, Utrecht.
- Spek, T, H. Elerie, J. Bakker & I. Noordhoff, Landschapsbiografie van de Drentsche Aa. Van Gorcum, Assen 2015
- Gonggrijp, G.P. 1989. Nederland in vorm – Aardkundige waarden van het Nederlandse landschap. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Achtergrondreeks Natuurbeleidsplan nr.5. Vroome, H.W. de, 1972. Geschiedenis van het Drentse cultuurlandschap. Stedebouw en Volkshuisvesting 53: 298-301.
- Waterbolck, H.T. 1999. Uit het leven van een landschap – geschiedenis en zorg voor natuur en landschap in Drenthe. REGIO-PROJECT Uitgevers, Groningen.

Duin- en Bollenstreek

- Beenakker, J.J.J.M., E.W. Geels, J.H.J. Heus en E. Hoegee (red.), 2001, De Duin- en Bollenstreek in 'caert' gebracht
- Beunder, P.C., 1972. De Zwammerdam na 800 jaar definitief verwijderd. Holland 4: 104-135.
- Dijkstra, M., 2011, Landschap en bewoning tussen de 3^e en 9^e eeuw in Zuid-Holland, in het bijzonder de Oude Rijnstreek, Leiden (proefschrift Universiteit van Amsterdam).
- Koot, K., L. Bruning & R. Houkes, 2008. Ypenburg-locatie 4: een nederzetting met grafveld uit het midden-neolithicum in het West-Nederlandse kustgebied, Rijswijk
- Velde, H.M. van der (red.), 2008. Cananefaten en Friezen aan de monding van de Rijn. 10 jaar archeologisch onderzoek op de Zanderij-Westerbaan te Katwijk (1996-2006), Amersfoort (ADC Monografie 5).
www.eendenkooiwarmond.nl
<http://www.landgoedenbuitenplaats-zh.nl>

Echtenervenen

- Bruinsma, P., 1969. Ontstaan en groei van de Drentse nederzettingen. Landbouwkundig Tijdschrift 81: 93-98.
- Gras, H., F. Nijstadt e.a. 1995. Geschiedenis van Hoogeveen 1815-1975. Boom Amsterdam, Meppel.
- Minderhoud, H.D., 1977. 700 jaar Dalen; historisch overzicht van de geschiedenis van de gemeente Dalen. Dalen.
- Versfelt, H.J., 2004. Kaarten van Drenthe 1500-1900. Groningen/Veendam
- Vroome, H.W. de, 1972. Geschiedenis van het Drentse cultuurlandschap. Stedebouw en Volkshuisvesting 53: 298-301.
- Waterbolck, H.T. et al., 1984. Het Drentse landschap. Zutphen.
http://www.hollandscheveld.nl/index.php/geschiedenis/geschiedenis/de_opstand_der_braven/

Fivelingo

- Knottnerus, O.S., 2005. Fivelboezem, de erfenis van een verdwenen rivier. Archeologie in Groningen 2. Profiel, Bedum.
- Beek, J.L., en P.C. Vos, 2008, Regio Noord-Groningen: Gemeenten De Marne, Winsum, Bedum, Ten Boer, Loppersum, Eemsum, Appingedam en Delfzijl: Archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart. Weesp
- Boer, E. de, L.E. Bos, en O.T. Mulder-Steenbrink (red.), Het Bierumer boerderijenboek: Een bijdrage tot de geschiedenis van Noord-Oost Fivelingo. Scheemda, 1996
- Bosch & Slabbers, 2004, Identiteitsvisie Damsterdiep. Den Haag
- Bosch & Slabbers, 2005, Landschapspontontwikkelingsplan Noord-Groningen. Den Haag
- Bügel, M., et al., 2005, Maren in Noord-Groningen: Ideeën en voorbeelden. Groningen: Landschapsbeheer Groningen
http://www.lancewadplan.nl/fileadmin/lancewad/pdf_files/folder_Fivel_v6oktober-klein.pdf

Flevopolders

- Dissel, A.M.C., 1991, 59 jaar eigengereide doeners in Flevoland, Noordoostpolder en Wieringermeer. Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders 1930-1989. Lelystad.
- Duin, R.H.A. van, 1995, Het Zuiderzeeproject in zakformaat. Lelystad.
- Geurts, A. J., 1997, De 'groene' IJsselmeerpolders. Inrichting van het landschap in Wieringermeer, Noordoostpolder, Oostelijk en Zuidelijk Flevoland. Lelystad.
- Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, 1972, Atlas Zuiderzeeproject 1972-1973. Lelystad.
- Vries Reilingh, H.D. de, 1979. Het landschap der drooggelegde Zuiderzeepolders. Recherches de géographie rurale, 1: 527-541

Friese en Groningse Waddeneilanden

- Bierma, M. e.a. (red.), 1988. Terpen en wierden in het Fries-Groningse kustgebied. Groningen
- Liefland, H. van, 2000. Gelijk en anders. Drie eeuwen ontwikkeling van het landschap op de Waddeneilanden. Doctoraalscriptie Rijksuniversiteit Utrecht.
- Schroor, M., 2001. Ballumer Mieden: de eerste ruilverkaveling in Nederland. In: Noordebreedte 25/2A.

Friese Meren

Bakker, G., 2001. Het ontstaan van het Sneekermeer in relatie tot de ontginning van een laagveengebied, 950-1300. In: Tijdschrift voor waterstaatsgeschiedenis, 54-66.

Bakker, G., 2003, Veenontginningen in Wymbritseradeel en Doniawertel vanuit Goënga, Aneek, IJlst en Abbega 900-1330.

In: It Beaken, 65, 3/4, 87-124.

Frieswijk, J., J.J. Huizinga, L.C. Jansma en Y.B. Kuiper (1998) Geschiedenis van Friesland 1750-1995. Amsterdam.

Horst, M., 2015, De Pingjumer Gulden Halsband,; acht fasen van een Friese ringdijk. In: Historisch Geografisch Tijdschrift 33-3 p. 131-145

Stol, Taeke, 1993. Wassend water, dalend land.

Thurkow, A.J., 1992. De Friese en Noordhollandse droogmakerijen: een vergelijking. In: E.H. Walsmit en M.H. Boetes, 1992. Strijd tegen het water. Het beheer van land en water in het Zuiderzeegebied. Enkhuzen.

<http://www.friesemeren.nl/nl/organisatie-en-achtergrond/de-friese-meren-in-cijfers/>

Gaasterland

Bierma, M. e.a. (red.), 1988. Terpen en wierden in het Fries-Groningse kustgebied. Groningen

Janssen, F., 1989. Werren en warren om Warten. Bewonings- en ontginningsgeschiedenis van een deel van het Friese klei-op-veen gebied. It Beaken, 51, 191-217

Thurkow, A.J., 1992. De Friese en Noordhollandse droogmakerijen: een vergelijking. In: E.H. Walsmit en M.H. Boetes, 1992. Strijd tegen het water. Het beheer van land en water in het Zuiderzeegebied. Enkhuzen.

Woude, R. van der, 1998. De sociaal economische ontwikkelingen, 1795-1917. In: J. Frieswijk, J.J. Huizinga, L.C. Jansma en Y.B. Kuiper, Geschiedenis van Friesland 1750-1995. Amsterdam.

Gelderse Vallei

Comité voor Scherpenzeelse cahiers, 1986. Gezicht op Scherpenzeel, een grensgeval. Scherpenzeel.

Dooren, Frank van, 1986. Landschappen van Nijkerk-Arkemheen. Nijkerk

Mijnssen-Dutilh, Margriet (2007). Amersfoort lag aan zee.

Waterschapskroniek Vallei & Eem deel 1 (777-1616). Drukkerij Zuidam & Uithof b.v., Utrecht.

Rietberg, Bert, 2004. De Grebbelinie. Een cultuurhistorische gids. Utrecht

Stichting Menno van Coehoorn, 1961. Atlas van historische vestingwerken in Nederland. Deel 3A: De provincie Utrecht.

Stol, T., 1992, De veenkolonie Veenendaal. Turfwinning en waterstaat in het zuiden van de Gelderse Vallei 2546-1653. Stichtse

Historische Reeks 17, Walburg, Zutphen.

Veldhuizen, A, 1982. Hoevelaken 1132-1982. Hoevelaken.

Groningen en Gorecht

Ligtendag, W.A., 1988. Cultuurhistorisch onderzoek landinrichtingsgebied Haren. Rapport Universiteit van Amsterdam.

J.F.J. van den Broek, 2007, Groningen, een stad apart: over het verleden van een eigenzinnige stad (1000-1600). Assen

M.G.J. Duijvendak en. B. de Vries, (red.), 2003, Stad van het Noorden: Groningen in de twintigste eeuw. Assen

H.G. Hurenkamp, 1995, Tien grote plannen voor Groningen 1608-1995. Assen

J. Kingma, 2008, Tuinstad Haren: bouwlust in de jaren '30. Groningen

M. Schroor, 2009, Historische atlas van de stad Groningen: van esdorp tot moderne kennisstad. Amsterdam

Grote Wateren

Bazelmans, J. et al, 2011, Atlas van het Holoceen, landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu. Amsterdam.

Berendsen, H, 2005, Avulsies, verlegging van de Rijn naar het noordwesten onafwendbaar. In: Geografie, oktober 2005, p. 30-33

Ven, G. v.d., 1993, Leefbaar laagland, Matrijs, Utrecht

Ven, G. v.d., 1976, Aan de wieg van Rijkswaterstaat, Zutphen

Lascaris, M., 2016, Oudste Dijken revisited, In: Tijdschrift voor Historische Geografie, nr. 1 2016, p.30-45

Heezik, A. van, 2006, Strijd om de rivieren. 200 jaar rivierenbeleid in Nederland. Haarlem.

Manders, M.R., S. van den Brenk, M. Kosian, 2014, De gelaagde geschiedenis van de westelijke Waddenzee. Rijksdienst voor het cultureel erfgoed, Amersfoort

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Waterbiografie, 2016, Amersfoort

Steenhuis, M., (2015), De Deltawerken, naio10, Rotterdam

Haaglanden – Delfland

Bosch Slabbers landschapsarchitecten (2009), Landschap-ontwikkelingsperspectief Midden-Delfland® 2025 (LOP), Den Haag.

Fockema Andreae, S.J., 1956. Landscheidingen der Midden-Hollandse Hoogheemraadschappen in de 18^e eeuw. Tijdschrift K.N.A.G. 73: 134-139.

Henderikx, P.A., 1977. De zorg voor de dijken in het baljuwschap Zuid-Holland en in de grensgebieden ten oosten daarvan tot het einde van de 13^e eeuw. K.N.A.G. Geografisch Tijdschrift 11: 407-427.

IJsselstein, M. & Y. van Mill, 2016, Atlas van het Westland, 10.000 jaar ruimtelijke ontwikkeling. Thoth, Bussum.

Jonge, W. de, J. Bazelmans & D. de Jager, 2006. FORUM HADRIANI. Van Romeinse stad tot monument. Utrecht, Matrijs. Leeuwen-Canneman, M.C. van, 1982. Poldervorming in oostelijk Delfland aan het einde van de middeleeuwen. *Hollandse Studiën* 12: 75-111. Londen, H. van (2006), *Midden-Delfland: The Roman Native Landscape Past and Present*, Universiteit van Amsterdam. Niermeijer, J.E., 1944. *Delft en Delfland. Hun oorsprong en vroegste geschiedenis*. Leiden.

IJmond

Bosman, A.V.A.J. (2012), Romeinen en Velsen " ...castello cui nomen Flevum" In: *Westerheem, special Kennemerland 2012*, No 6, jaargang 61, p. 357-369.
Rolle, S. (2001) *Velsen - IJmuiden: de doorsnee van Holland, geschiedenis van het Noordzeekanaal en de veelvuldigheid van Velsen*. De Vrieseborch, Haarlem
<http://awn-beverwijk-heemskerk.nl/pdf/lunetten.pdf>

IJsseldelta

Zeiler, F.D. e.a. *Omarmd door Zwarte Water en IJssel*, IJsselacademie, Kampen, 1995
Project IJsseldelta, *Ontwikkelingsperspectief Nationaal Landschap IJsseldelta*, Zwolle, 2006
Dirkx, J. P. Hommel & J. Vervloet, 1996. *Kampereiland, een wereld op de grens van zout en zoet*. Utrecht.
Marrewijk, D. van, 1984. *Bewoning en bedijking van de IJsseldelta*. *Historisch-Geografisch Tijdschrift* 2: 38-46.
Baas, H.G., H. Kaag-van der Boon & E. Raap, *Overijssel in de kaart gekeken, De selectie van de historisch-geografisch meest kenmerkende elementen, patronen en gebieden in de provincie Overijssel*, Landview, Hoorn 1999
http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/cwk_discipline/v1 (cultuurhistorische waardenkaart)
<http://www.overijssel.nl/thema's/ruimtelijke/windenergie/>

IJsselvallei

Demoed, H.B., 1987. *Mandegoed schandegoed. De markeverdelingen in Oost-Nederland in de 19de eeuw*, Zutphen
Groothedde, M. (red.), 1996. *Leesten en Eme. Archeologisch en historisch onderzoek naar verdwenen buurtschappen bij Zutphen*. Kampen.
Groothedde, M. (red.), 2001. *Leesten en Eme 2. Steentijdjagers en Frankische Boeren in het Laaksche Veld bij Zutphen*. Zutphen
Driessen, A., G. vd Ven & H.J. Wasser, 2000. *Gij beken eeuwig-vloeiend. Water in de streek van Rijn en IJssel*. Utrecht.

Peters en, J.W. van, 1978. *De waterplaag; dijkdoorbraken en overstromingen achter Rijn en IJssel*. Zutphen.
Spek, Th., F.D. Zeiler & E. Raap. 1996, *Van de Hunnepe tot de zee. De geschiedenis van het Waterschap Salland*. Kampen.

Kempen en Eindhoven

Bossenbroek, Ph., J.T. Hermans, J.A.H. Smits, J.T. Vorstermans & F.S. van Westreenen, 1996. *Het land van Peel en Maas. Natuurgebieden in Zuidoost-Nederland*. Roermond
Horst, M. & Th. Spek, 2011, *Het Leenderbos en de Groote Heide Ontginningsbossen bovenop een eeuwenoud cultuurlandschap*. In *Brabant*, jrg 2, nr 6, p. 34-55
Oorschot, J.P.M. van, 1982. *Eindhoven, Een samenleving in verandering (2 delen)*, Gemeente Eindhoven, Eindhoven
Thissen, P.H.M., 1989, *Veranderende landbouw, veranderend landschap, Ontginning, bebossing en ruilverkaveling in de voormalige gemeente Lierop, 1880-heden*, in: T. Maas (red.), *Lierop, 'n beeld van een dorp*, Rabobank Lierop, Lierop
Vercauteren, F.E.M., 1956. *De aanleg van de straatweg 's-Hertogenbosch-Best als deel van de verbinding met Luik (1740-1745)*. *Bijdragen tot de sociale en economische geschiedenis van het zuiden van Nederland*, IV. Nijmegen.

Kop van Noord-Holland en Texel

Bremer, J.T., 1985. *De Zijpe, bedijking en bewoning tot omstreeks 1800*. Schoorl
Bremer, J.T., 1993/1994. *Petten, dorp aan de dijk. Vijf eeuwen (1413-1929) geschiedenis in vogelvlucht*.
Danner, H.S., H.Th. M. Lambooy & C. Streefkerk, 1994. *...die water keert. 800 jaar regionale dijkzorg in Hollands Noorderkwartier*. Alkmaar/Edam.
Ministerie van Verkeer en Waterstaat/Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, 1984. *Het Zuiderzeeproject in zakformaat*.
Raap, E., 2015, *Focus op landschap – de Ambtenaar*. In: *Historisch-geografisch Tijdschrift*, 33, nr. 3
Schoorl, Henk, 1979. 't Oge. *Het Waddeneiland Callensoog onder het bewind van de heren van Brederode en hun erfgenamen, de graven van Holstein-Schaumberg, tot de verkoop aan vier Hollandse heren, ca. 1250-1614*. Hillegom.
Schoorl, H. (1990), *Kust en Kaart, Artikelen over het kaartbeeld van het Noord-Hollandse kustgebied*, Pirola, Schoorl.
Stobbe, Jan, 2000. *Friezen, Franken en Vikingen in het noordelijk kustgebied. De Kop van Noord-Holland in de Vroege Middeleeuwen*. <http://www.platformwindenergiedezijpe.nl/overheid/rijk/2012-3/>

Krimpenerwaard

Fockema Andreae, S.J., 1956. Landscheidingen der Midden-Hollandse Hoogheemraadschappen in de 18^e eeuw. Tijdschrift K.N.A.G. 73: 134-139.

Gemeente Krimpen aan den IJssel, 2016, Beleidsamenvatting voor Entente Florale, Krimpen aan den IJssel.

Henderikx, P.A., 1977. De zorg voor de dijken in het baljuwschap Zuid-Holland en in de grensgebieden ten oosten daarvan tot het einde van de 13^e eeuw. K.N.A.G. Geografisch Tijdschrift 11: 407-427.

Hoven, F. v den, H. v Embden & N. Jungerius, 2002. Op ontdekkingsstocht door Krimpenerwaard en Lopikerwaard. Leerdam

Minkjan, P., 2005, Tiendwegen in Nederland: inventarisatie en analyse. In: Historisch geografisch Tijdschrift 23, p. 53-61

Kop van Overijssel

Bloemhof, J., K. van Elp & C. Heidema, 1984. Wanneperveen 700 jaar. Kampen.

Kroes, J., 1984. Het waterstreekdorp Giethoorn. Historisch-Geografisch Tijdschrift 2: 1-8.

Schrier, D.M. van der, 1975. Gevolgen van bodemdaling in vroegere eeuwen voor de waterhuishouding in West-Overijssel in het algemeen en in de omgeving van Hasselt in het bijzonder. Verslagen en Mededelingen van de Vereniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis 90: 5-21.

Boon, H. vd, 1991, De polders van het Land van Vollenhove. Waterbeheersing en ontginning in een uitgeveend gebied 1848-1943. Kampen

http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/cwk_discipline/v1

<http://www.np-weerribbenwieden.nl>

<http://www.henkvanheerde.nl/vollenhove>

Land van Heusden en Altena

Avonds, P. en H.M. Brokken, 1975. Heusden tussen Brabant en Holland (1317-1357). In: Varia historica Brabantica IV. 's-Hertogenbosch, 1975, pp. 1-95.

Brokken, H.M., 1982. De voormalig Hollandse gebieden in de provincie Noord-Brabant. Enkele inleidende opmerkingen. In: Holland, 14, pp. 121-127.

Henderikx, P.A., 1987. De beneden-delta van Rijn en Maas. Landschap en bewoning van de Romeinse tijd tot ca. 1000. Hollandse Studiën 19.

Smits, Bjorn, Dolf Bekius en Annika Hesselink, 2003. Cultuurhistorie en aardkunde van het Benedenrivierengebied. Inventarisatie en waardering van het oostelijke deel. RIZA rapport 2003.025

Stol, T., 1981. Opkomst en ondergang van de Grote Waard. In: Holland, 13, pp. 129-145.

<http://www.brabantslandschap.nl/ontdek-de-natuur/natuurgebieden/heusden-en-altena/pompveld/>

<http://www.kasteel-dussen.nl>

Land van Maas en Waal

Bolhuis, P. van, 1990. Advies Landschapsbouw Land van Maas en Waal. Consulentenschap Bos- en Landschapsbouw Gelderland. Arnhem.

Borger, G.J., 2015, Gelre en het water in de Middeleeuwen. In: Bijdragen Mededelingen Gelre, 106, p.67-83

Bruin, D. de, et al , 1987. Ooievaar, de toekomst van het rivierengebied. Arnhem.

Helmer, W. & P.J.A.M. Smeets, 1987. Natuur- en landschapsonwikkeling in de Gelderse Poort. Staatsbosbeheer, Utrecht.

Prins, L., 1997, Kolonisatie in het Land van Maas en Waal, de ruilverkaveling van 1949-1962; Cultuurhistorische analyse en waardstelling door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Zeist

Smouter, R., 1989. Historisch-geografisch onderzoek ten behoeve van de ruilverkaveling 'Land van Maas en Waal'. Arnhem.

Langstraat

Henderikx, P.A., 1987. De beneden-delta van Rijn en Maas. Landschap en bewoning van de Romeinse tijd tot ca. 1000. Hollandse Studiën 19.

Leenders, K.A.H.W., 1982-1. Landen water tussen de Bergen. Bijdrage tot de landschapsgeschiedenis van het gebied tussen Geertruidenberg en Zevenbergen. In: Holland, 14, pp. 149-160.

Leenders, K.A.H.W., 1989. Verdwenen Venen. Een onderzoek naar de ligging en exploitatie van thans verdwenen venen in het gebied tussen Antwerpen, Turnhout, Geertruidenberg en Willemstad 1250-1750. Wageningen

Leenders, K.A.H.W., 1996. Van Turnhoutervoorde tot Strienemonde; ontginnings- en nederzettingsgeschiedenis van het noordwesten van het Maas-Schelde-Demergebied (400-1350). Zutphen

Smits, Bjorn, Dolf Bekius en Annika Hesselink, 2003. Cultuurhistorie en aardkunde van het Benedenrivierengebied. Inventarisatie en waardering van het oostelijke deel. RIZA rapport 2003.025

Stol, T., 1981. Opkomst en ondergang van de Grote Waard. In: Holland, 13, pp. 129-145.

Lauwers

- Berg, Herma M. van den, 1989. Noordelijk Oostergo: Kollumerland en Nieuw Kruisland. Den Haag
- Bierma, M. e.a. (red.), 1988. Terpen en wierden in het Fries-Groningse kustgebied. Groningen
- Boiten, P. (red.), Lauwersland. Noordbroek, Leeuwarden, 2011
- Gerrets, D.A., Op de grens van land en water. Barkhuis, Groningen University Library, 2010
- Nicolay, J. (red.), Terpbewoning in oostelijk Friesland. Barkhuis, Groningen University Library, 2010

Maaskant

- Henderikx, P.A., 1987. De beneden-delta van Rijn en Maas. Landschap en bewoning van de Romeinse tijd tot ca. 1000. Hollandse Studiën 19.
- Hendriks, J.A., 1977. Natuurpark 'De Maashorst'; landschapsplan voor de ontwikkeling van natuurschoon en recreatie. Den Dungen.
- Liebergen, L. van, 1971. Megen van nederzetting tot graafschap. Megen.
- Sneep, J., J.P.C.M. van Hoof, G.J.L. Koolhof & S.H. Poppema, 1996. Atlas van de historische vestingwerken in Nederland. Noord-Brabant. Zutphen
- http://atlas.brabant.nl/SilverlightViewerProvNB/Viewer.html?ViewerConfig=http://atlas.brabant.nl/Geocortex/Essentials/REST/sites/CHW_Viewer/viewers/BasisViewerPlusCHW/virtualdirectory/Config/Viewer.xml
- http://www.stadsarchiefoss.nl/OssData/documents/BergosstotBerghkwartier_bron1_TijdschriftMonumentenOss.pdf
- <http://fd.nl/ondernemen/1132274/miljardenklapper-voor-nederlands-biotechbedrijf-acerta-pharma>

Maasvallei

- Bers, M. van, J. van Doesburg & T. Herman, 2014, Kesselaren bestormen de Keerbergen, Tijdschrift Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 3, p.4-7
- Hupperetz, W., B. Olde Meierink & R. Rommes, 2005. Kastelen in Limburg. Burchten en landhuizen Utrecht, Matrijs
- Lochem-van der Wel, S. van & H. van Lochem, 2000. Luchtwachttorens, militair erfgoed uit de Koude Oorlog. In: Historisch-Geografisch Tijdschrift 18, nr. 3, pp. 73-86
- Lanen, R.J. van, M.C., Kosian, B.J., Groenewoudt, T., Spek, E., Jansma, (2015) Best travel options: Modelling Roman and early-medieval routes in the Netherlands using a multi-proxy approach, Journal of Archaeological Science: Reports 3, pp. 144-159.
- Nissen, P. & K. Swinkels (red.), 2004. Monumenten van vroomheid. Kruisen, kapellen en vrijstaande heiligenbeelden in Limburg. Zutphen, Walburg Pers

- Stol, T., 1985. De Rijn-Maas-Scheldeverbinding. Historisch-Geografisch Tijdschrift 3: 1-9.
- <http://www.ikl-limburg.nl/diensten-van-ikl-voor-u/cultuurhistorie/item/372.html?eprivacy=1> (Fort Hazepoot en de Fossa Eugenia) <http://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/maatregelen-om-overstromingen-te-voorkomen/maaswerken/>
- <http://www.rikkers.net/049-maaswerken.html>

Meijerij

- Crijns, A.H. & F.W.J. Kriellaars (1987), Het gemengde landbouwbedrijf op de zandgronden in Noord-Brabant 1800-1885. Serie: Bijdragen tot de geschiedenis van het zuiden van Nederland, Tilburg.
- Leenders, K.A.H.W., 1994. Het Schijndelse cultuurlandschap. Een detailstudie. Schijndel
- Leenders, K.A.H.W. (1995), Cultuur-historisch overzicht van het deelgebied Zijtaart-Vressel van de ruilverkaveling Sint-Oedenrode. Den Haag.
- Leenders, K.A.H.W. (1997), Cultuur-historisch overzicht van het deelgebied Liempde-Nijnsel van de ruilverkaveling Sint-Oedenrode. Den Haag.
- Leenders, K.A.H.W. (1998), Cultuur-historisch overzicht van het deelgebied Schijndel van de ruilverkaveling Sint-Oedenrode. Den Haag.

Middag-Humsterland

- Hartman, T., F.C. Kornack e.a. 1994. Groningen – Gids voor cultuur, landschap en recreatie. Scholma Druk bv, Groningen.
- Hovinga, B. (red.), 1983. Tolbert; het Oalderlick Dörp; historie van het oudste dorp van Vredewold. Leek.
- Kooper, J., 1939. Het waterstaatsverleden van de provincie Groningen. Groningen.
- Ligterink, G.H. 1968. Tussen Hunze en Lauwers – cultuurhistorische schetsen uit het Groninger Westerkwartier. Uitgeverij J. Niemeijer, Groningen.
- <http://www.groningerarchieven.nl/historie/gdw/www.middaghumsterland.nl>

Middelzee en Het Bildt

- Faber, J.A., 1973. Drie eeuwen Friesland. Economische en sociale ontwikkelingen van 1500 tot 1800. Twee delen. Leeuwarden
- Kelder, P., 1984. Landschappen rondom de Zuiderzee, Enkhuizen Schroor, Meindert, 2000. Van Middelzee tot Bildt. Landaanwinning in Fryslân in de Middeleeuwen en de vroegmoderne tijd. Abcoude/Amersfoort
- Vollmer, M., et. al (2001), Lancewad : landscape and cultural heritage in the Wadden Sea region; project report. Willemshaven

Montferland

Bronkhorst, Wil & Henk Harmsen, 1973. Stokkum; uit de historie van dorp en omgeving.
 Dalen, A.G. van, 1971. Gelderse Historie in de Liemers
 Dalen, A.G. van, 1971. Gilden & Schutterijen in de Graafschap Bergh
 Thoben, John, z.j. Het kerspel Beek in de Liemers.
<http://www.graafschap-middeleeuwen.nl/verdwenen/opladen.html>
www.montferland.info

Noordenveld

Heringa, J., D.P. Blok, M.G. Buist en H.T. Waterbolk. 1985. Geschiedenis van Drenthe. Samengesteld in opdracht van het provinciaal bestuur van Drenthe. Boom Meppel, Amsterdam.
 Michel, B., 1984. Roderwolde, een Drents 'wolddorp'. Historisch-Geografisch Tijdschrift 2: 65-71. Mulder, A., z.j. De historie van Norg in woord en beeld. z.pl.
 Versfelt, H.J., 2004. Kaarten van Drenthe 1500-1900. Groningen/Veendam
 Vroome, H.W. de, 1972. Geschiedenis van het Drentse cultuurlandschap. Stedebouw en Volkshuisvesting 53: 298-301.
 Waterbolk, H.Tj. et al., 1984. Het Drentse landschap. Zutphen.
<http://www.regiocanons.nl/drenthe/noordenveld/>
 zwartendijksterschans

Noordelijke Friese Wouden

Brinkkemper, O. et al, 2009, De Mieden. De Mieden. Een landschap in de Noordelijke Friese Wouden. Matrijs, Utrecht.
 Frieswijk, J., 1989. Om een beter leven. Land- en veenarbeiders in het noorden van Nederland 1850-1914. Fryske Akademy. Ljouwert,
 Janssen, F., 1989. Werren en warren om Warten. Bewonings- en ontginningsgeschiedenis van een deel van het Friese klei-op-veen gebied. It Beaken, 51, 191-217
 Mol, J.A., P.N. Noomen, J.H.P. van der Vaart, 1990. Achtkarspelen-Zuid/Eestrum. Een historisch-geografisch onderzoek voor de landinrichting. Ljouwert, 1990
 Molen, S.J. van der, 1978. Turf uit de Wouden. Bijdrage tot de geschiedenis van de hoogveenruilverrij in oostelijk Friesland tot 1900. Leeuwarden
 Wielenga, Klaas, Klaas Stavenga & Jaap Wijbenga, 2002. Skiednis fan Feanwâlden, de Wâl en Kûkherne. Feanwâlden

Noord-Kennemerland

Roos, R., 1995, Bewogen Kustlandschap. Duinen en polders van Noord-Kennemerland. Haarlem
 Thurkow, A.J. (1987/1988). Aardappellandjes en duinbeheer in de 19^e eeuw. Duin 10, pp. 72-72, 108-110; 11, pp. 27-28.
 Komen, H, 2002, Droge voeten op vrije grond: de geschiedenis van West-Friesland en Kennemerland in vogelvlucht. Heerhugowaard.
 Haartsen, Adriaan, 2002. Door mensen gemaakt. Cultuurhistorische waarden in Noord-Holland. Haarlem.
 Haartsen, Adriaan, Joke Lenten & Corrie ten Oever-van Dijk, 2000. De cultuurhistorie van Kennemerland. Haarlem.
 Westenberg, J., 1974. Kennemer dijkgeschiedenis. Amsterdam/Londen.

Noordoostpolder en Urk

Blom, Anita, Peter Timmer en Willemijn Zwikstra (2016). Nagele. Een moderne erfenis. RCE, Amersfoort
 Dissel, A.M.C. (1991), 59 jaar eigengereide doeners in Flevoland, Noordoostpolder en Wieringermeer. Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders 1930-1989. Lelystad.
 Duin, R.H.A. van (1995), Het Zuiderzeeproject in zakformaat. Lelystad.
 Geurts, A. J. (1997), De 'groene' IJsselmeerpolders. Inrichting van het landschap in Wieringermeer, Noordoostpolder, Oostelijk en Zuidelijk Flevoland. Lelystad.
 Landschapsbeheer Flevoland: Erfbeplanting in de NOP (artikel op landschapsbeheer.net)
 Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (1972), Atlas Zuiderzeeproject 1972-1973. Lelystad.

Oldambt

Blijham, G., en O.S. Knottnerus, Het Oldambt: Mensen en landschap door de eeuwen heen, deel 2: Het Oldambtster landschap. Scheemda, 2000
 Elerie, J.H.N., et al. (red.), Dollardzijlvest, gepeild en aangekaart: Een kartografische kijk op de geschiedenis van land en water in het oosten van Groningen en Drenthe. Groningen, 1992
 Elerie, J.H.N., en P.C.M. Hoppenbrouwers (red.), Het Oldambt deel 2: Nieuwe visies op geschiedenis en actuele problemen. Groningen, 1991
 Groenendijk, H., en R. Bärenfänger, Gelaagd landschap: Veenkolonisten en kleiboeren in het Dollardgebied (Archeologie in Groningen, dl. 5). Bedum, 2008
 Koers, J., et al. (red.), Canon van het Oldambt, uitg. door Cultuurhistorisch Centrum Oldambt. Winschoten, 2011
 Westerman, F., De graanrepubliek. Antwerpen 1999, 24^e verm. dr. 2008

Oostergo

- Berg, Herma M. van den, 1984. Noordelijk Oostergo: Dantumadeel. Den Haag
- Bos, J.M., 1995. Archeologie van Friesland. Utrecht.
- Langen, G.J. de, 1992. Middeleeuws Friesland. De economische ontwikkeling van het gewest Oostergo in de vroege en volle middeleeuwen. Groningen
- Waterbolk, H.T., 1988. Zomerbewoning in het terpengebied. In: M. Bierma et al (1988) Terpen en wierden in het Fries-Groningse kustgebied. Groningen, p.1-19.
- Berg, H. van den, 1981-1989. Noordelijk Oostergo. Den Haag, 3 delen
- Bierma, M. e.a. (red.), 1988. Terpen en wierden in het Fries-Groningse kustgebied. Groningen

Oude Rijn, Lopikerwaard en Eiland van Schalkwijk

- Borger, G.J., Frits H. Horsten en Johan F. Roest, 2016, De dam bij Hoppennesse, gevolgen voor de afwatering van het gebied tussen Oude Rijn en Hollandsche IJssel, 1250-1600. Verloren, Hilversum.
- Dekker, C., 1990. Afwatering en scheepvaart ten westen van de stad Utrecht tot de 14^e eeuw.
- Es, Jan van & Saskia van Ginkel-Meesters, 2000. Woerden. Geschiedenis en architectuur. Zeist/Utrecht.
- Haartsen, Adriaan, 2008. Utrechts Water. 1000 jaar waterbeheer in de Stichtse Rijnlanden. Utrecht.
- Vervloet, J., 1998. Landsheerlijke venen: het cope-ontginnings-landschap. In: HGT, jrg 16, nr 3, pp 150-163.

Overbetuwe en Liemers

- Dalen, A.G. van, 1971. Gelderse historie in de Liemers. 's-Gravenhage/Rotterdam.
- Driessen, A., G. vd Ven & H.J. Wasser, 2000. Gij beken eeuwig-vloeiend. Water in de streek van Rijn en IJssel. Utrecht.
- Harbers, P. & J. R. Mulder, 1981. Een poging tot reconstructie van het Rijnstelsel in het oostelijk rivierengebied tijdens het Holoceen, in het bijzonder in de Romeinse tijd. K.N.A.G. Geografisch Tijdschrift 15: 404-421
- Mentink, G.J. & J. van Os, 1985. Over-Betuwe. Geschiedenis van een polderland (1327-1977). Zutphen.
- Ven, G.P. vd, 1976. Aan de wieg van Rijkswaterstaat. Wordingsgeschiedenis van het Pannerdenskanaal. Zutphen.
<http://www.nrc.nl/handelsblad/2016/01/30/de-slag-om-caesars-slachtpartij-1582707>
<http://www.rijnwaardenseuiterwaarden.nl/pages/groene-rivier-pannerden.aspx>

Rijn- en Gouwestreek

- Borger, G.J., Frits H. Horsten en Johan F. Roest, 2016, De dam bij Hoppennesse, gevolgen voor de afwatering van het gebied tussen Oude Rijn en Hollandsche IJssel, 1250-1600. Verloren, Hilversum.
- Diepeveen, W.J., 1950. De verving in Delfland en Schieland tot het einde der zestiende eeuw. Leiden.
- Fockema Andreae, S.J., 1956. Landscheidingen der Midden-Hollandse Hoogheemraadschappen in de 18^e eeuw. Tijdschrift K.N.A.G. 73: 134-139.
- Henderikx, P.A., 1977. De zorg voor de dijken in het baljuwschap Zuid-Holland en in de grensgebieden ten oosten daarvan tot het einde van de 13^e eeuw. K.N.A.G. Geografisch Tijdschrift 11: 407-427.
- Kleijn, H.C.M., R.J.A. van Suchtelen van de Haare, D.A. Hierick, B.A. van Tilburg & A. de Vries (2004, red.) Op weerstand gebouwd. Verdedigingslinies als militair erfgoed (Zwolle, Waanders Uitgevers i.s.m. Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist)
- Linden, H. van der, 1984. Rijnland; oorsprong en ontwikkeling van een streekwaterschap. In: Kouwenhoven, A.O., G.A. de Oosterom, G. van (2016), Deftig wonen aan de Oude Rijn, de rol van kleiwinning op de ontwikkeling van een vergeten buitenplaats-landschap. In: Het Nederlandse Landschap, jrg 34, nr 1, p. 13-21
- Polak, M., R.P.J. Kloosterman & R.A.J. Niemeijer, 2004. Alphen aan den Rijn – Albaniana 2001-2002. Opgravingen tussen de Castellumstraat, het Omloopkanaal en de Oude Rijn. Nijmegen www.fortwierickerschans.nl

Rotterdam Rijnmond en Schieland

- Abrahamse, J.E., M. Kosian & A. van der Zee, 2016, Atlas van de Schie, 2500 jaar werken aan land en water. Thoth, Bussum.
- Baan, J. de, 1977. De ontstaansgeschiedenis van Spijkenisse. Spijkenisse.
- Diepeveen, W.J., 1950. De verving in Delfland en Schieland tot het einde der zestiende eeuw. Leiden.
- Ham, W. van der, (red.), 2004 Hoge Dijken Diepe gronden, Land en water tussen Rotterdam en Gouda, Utrecht
- Havenbedrijf Rotterdam, 2014, Schatten van het mammoetstrand.
- Henderikx, P.A., 1977. De zorg voor de dijken in het baljuwschap Zuid-Holland en in de grensgebieden ten oosten daarvan tot het einde van de 13^e eeuw. K.N.A.G. Geografisch Tijdschrift 11: 407-427.
- IJsselstein, M. & Y. van Mill, 2016, Atlas van het Westland, 10.000 jaar ruimtelijke ontwikkeling. Thoth, Bussum.
- Jong, C. de, 1957. De droogmaking van de Wildevenen in Schieland. Zuid-Hollandse Studiën VI. Voorburg.
- Laar, P.T. van de, 2000, Stad van formaat : geschiedenis van Rotterdam in de negentiende en twintigste eeuw
- Leenders, K., 2005. Landschapsgeschiedenis Hoekse Waard. Voordracht 27/5/ 1999, KNMG Zuid-Hollandse Eilanden.

Ven, G.P. vd, 2008, De Nieuwe Waterweg en het Noordzeekanaal Een waagstuk Onderzoek in opdracht van de Deltacommissie Schoor, Arie van der; Schadee, N., 1999, Stad in aanwas : geschiedenis van Rotterdam tot 1813 Herwaarden, J. van et al, 1996-2000, Geschiedenis van Dordrecht, Hilversum, Verloren

Salland

Demoed, H.B., 1987. Mandegoed schandegoed. De markeverdelingen in Oost-Nederland in de 19de eeuw. Zutphen
Spek, Th., F.D. Zeiler & E. Raap, 1996. Van de Hunnepe tot de zee. De geschiedenis van het Waterschap Salland. Kampen.
Verlinde, A.D., 1993. Sporen van menselijke bewoning en hun relatie met bodem en reliëf. In: M. Rappol (redactie). In de bodem van Salland en Twente: 165-190. Amsterdam.
Zanden, J.L. van, & D.J. van der Veen, 1984. Boeren, keuters en landarbeiders. De sociale structuur van Salland aan het begin van de negentiende eeuw. Tijdschrift voor sociale geschiedenis 10: 155-194.
Beekmans, J.R. & C. Schilt, 2013, Drijvende stuwen voor de landsverdediging. De geschiedenis van de IJssellinie. Stichting Menno van Coehoorn/Walburg Pers, Zutphen, 2^e druk.

Schouwen-Duiveland

Beekman, F. (2006), De Kop van Schouwen onder het zand. Duizend jaar duinvorming en duingebouw op een Zeeuws eiland, Matrijs, Utrecht
Klerk, A.P. de, 2003. Het Nederlandse landschap, de dorpen in Zeeland en het water op Walcheren. Historisch-geografische en waterstaatshistorische bijdragen. Utrecht, Matrijs.
Kuipers, S.F., 1982. Dammen en dijken uit de 11^e en 12^e eeuw in de polders Schouwen. Kroniek van het land van de Zeemeermin 7: 5-31.
Kuipers, J.J.B., 2001. Zeeuwen tegen het water. Sporen van de waterstaatsgeschiedenis in Zeeland. Provincie Zeeland.
Polderman, T., 2001. Zeeland in de Vroege Middeleeuwen. Provincie Zeeland

Sint Philipsland en Tholen

Bos- en Landschapsbouw Zeeland, 1989. Advies landschapsbouw Sint-Philipsland Rapport nr. 1988-30
Hollestelle, A, 1975. Geschiedkundige beschrijving van Tholen naar de oorspronkelijke bronnen en de plaatselijke gesteldheid van het land. 2^e druk. St. Annaland.
Kraker, A.M.J. de, 2002. De Westerschelde, een water zonder weerga. Kloosterzande, Drukkerij Duerinck bv
Natuurbeschermingsraad, 1989. Landinrichting Tholen.

Raamadvis natuur, landschap en cultuurhistorie .Utrecht Stichting Natuur- en Recreatieinformatie, 1986. Vliedbergen, tekens van tijd in het Zeeuwse landschap. Middelburg.
Stockman, P. & P. Everaers, 2001. Versterckt Zeeland. Provincie Zeeland.
Trimpe Burger, J.A., 1978. De Zeeuwse werven. Zeeuws Nieuws, jrg. 4, p.p. 35-37.

Smilderveen

Haartsen, A.J. & M.L.H. Pelk, 1986. Herinrichting Roden-Norg – advies natuur, landschap en cultuurhistorie. Natuurbeschermingsraad, Utrecht
Heringa, J., D.P. Blok, M.G. Buist en H.T. Waterbolk. 1985. Geschiedenis van Drenthe. Samengesteld in opdracht van het provinciaal bestuur van Drenthe. Boom Meppel, Amsterdam.
LB&P ecologisch advies BV, 1997. Landschapsbeheersplan Gemeente Smilde.. rapportnummer 10238
Versfelt, H.J., 2004. Kaarten van Drenthe 1500-1900. Groningen/ Veendam
Vroome, H.W. de, 1972. Geschiedenis van het Drentse cultuurlandschap. Stedebouw en Volkshuisvesting 53: 298-301.
Waterbolk, H.T. 1999. Uit het leven van een landschap – geschiedenis en zorg voor natuur en landschap in Drenthe. REGIO-PROJECT Uitgevers, Groningen.
<http://www.kolonienvanweldadigheid.eu/>
www.gevangenismuseum.nl

't Gooi en de Vechtstreek

Baars, K.E. 1991. Varend vervoeren. Van Amsterdam tot de Rijn: 100 jaar Merwedekanaal. Utrecht.
Donkersloot- de Vrij, Marijke, 1985. De Vechtstreek. Oude kaarten en de geschiedenis van het landschap. Weesp.
Haartsen, Adriaan & Dolf Bekius, 2003. Water van niveau. Cultuurhistorische waarden van wateren en watergebonden elementen in het beheersgebied van het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht. Hilversum.
Haartsen, Adriaan & Nikki Brand, 2005. Amstelland, land van water en veen. Utrecht.
Joode, Ton de & Peter Bernard, 1989. De mens en het water. Bruggen, sluizen en kanalen in Nederland en België. Weert.
Kolman, Chris, et al., 1996. Monumenten in Nederland. Utrecht. Zeist/Zwolle.
Olde Meierink, B., e.a. (red.), 1995. Kastelen en ridderhofsteden in Utrecht. Utrecht.
Stuurgroep Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2003. Panorama Krayenhoff II. Ontwerp Linieperspectief. Utrecht.
Tielerwaard en Neder-Betuwe

Bosschaart, A.M.W. & P.M.M. Driessen (1989), Terpen in de Nederbetuwe en de Tielerwaard. in: Historisch Geografisch Tijdschrift 1989 nr 1. Utrecht.

Harten, J.D.H. (1997), Sporen in het landschap. Kleine historische landschapselementen in de West-Betuwe en de Vijfherenlanden. Utrecht.

Harten, J.D.H. (1986), Het rivierkleinlandschap. In: Barends, S. (red), Het Nederlandse landschap: een historisch-geografische benadering. Utrecht. pp 27-37.

Hol, R.C., 1977. Zeshonderdvijftig jaar Neder-Betuwe. Amsterdam.

Vervloet, J.A.J. (1986), Inleiding tot de historische geografie van de Nederlandse cultuurlandschappen. Wageningen.
www.werkaanhetpsoel.nl

Twente

Hermens, P. & G. Derkman, 2013, Wederopbouwgebied Vriezenveen Landschapsanalyse, kwaliteiten en inspiratie. Landschap Overijssel, Dalfsen

Barends, S., 1982. Het onderzoek naar de stedenbouwkundige karakteristieken en cultuurhistorische waarden van de kleine kernen van Noordoost-Overijssel. Zwolle.

Demoed, H.B., 1982. Verzet tegen markedelingen: behoudzucht of zelfbehoud? Overijsselsche Historische Bijdragen 97: 81-95.

Demoed, H.B., 1987, Mandegoed, schandegoed, De markeverdeling in Oost-Nederland in de 19^e eeuw. Walburg, Zutphen.

Heitling, W.H. & L. Lensen, 1984. De Twenthe-Kanalen; succes van een mislukking. Zutphen.

Utrecht en Kromme Rijngebied

Bekius, Dolf, 2000. De Nieuwe Hollandse Waterlinie in het Kromme Rijngebied. in: Tussen Rijn en Lek, 34-3, p. 37-47.

Berendsen, H., 1982. De genese van het landschap in het zuiden van de provincie Utrecht. Utrecht.

Bruin, R.E. de, P.D. 't Hart, A.J. van den Hoven van Genderen, A. Pietersma & J.E.A.L. Struick (red), 2000. 'Een paradijs vol weelde'. Geschiedenis van de stad Utrecht. Utrecht.

Dekker, K., 1983, Het Kromme Rijngebied in de Middeleeuwen; een institutioneel-geografische studie; Zutphen

Donkersloot- de Vrij, M e.a., 1993. De Stichtse Rijnlanden. Geschiedenis van de zuidelijke Utrechtse waterschappen. Utrecht

Es, J v, 2004. Limes en Linie. Twintig eeuwen verdedigingswerken tussen de Oude Rijn en de Hollandsche IJssel. Woerden.

Groningen, C. L. van, 1999. De Utrechtse Heuvelrug. De Stichtse Lustwarande. Buitens in het groen. Zwolle/Zeist.

Haartsen, Adriaan, 2008. Utrechts water. 1000 jaar waterbeheer in de Stichtse Rijnlanden. Utrecht.
<http://www.romeinselimes.nl/nl/>

Utrechtse Heuvelrug

Abrahamse, J.E. & R. Blijdenstein, 2010 Wegh der Weegen. De ontwikkeling van de Amersfoortseweg 1647-2010

Groningen, C. L. van, 1999. De Utrechtse Heuvelrug. De Stichtse Lustwarande. Buitens in het groen. Zwolle/Zeist.

Henderikx, P.A., 1987. De beneden-delta van Rijn en Maas. Landschap en bewoning van de Romeinse tijd tot ca. 1000. Hollandse studiën nr 19, Hilversum.

Koen, D.T., 1990. Utrecht Verdedigd, Fortificatie en mobilisatie 1914-1940, Historische Reeks Utrecht 14, Utrecht.

Schoenmaker, L., 2007. Tegen de helling van de Heuvelrug. Rhenen in oude tekeningen 1600-1900. Utrecht.

Vredenberg, Jan (eindredactie), 2008. Geschiedenis van Rhenen. Utrecht

Zeldzame vondst: 13 duizend jaar oud bos verstopt onder veen, In: De Volkskrant, 5 maart 2017
www.nmm.nl

Vechtstreek

Bouhuijs, A., 1922. De ontginningen in Overijssel. Tijdschrift K.N.A.G. 39: 672-677.

Neeffes, J, O. Brinkkemper, L. Jehée & W. van de Griendt, Cultuurhistorische Atlas van de Vecht, biografie van Nederlands grootste kleine rivier. W-Books/Provincie Overijssel, Zwolle, 2011

Schrier, D.M. vd, 1977. De verplaatsingen van Staphorst en Rouveen. Bijdragen uit het land van IJssel en Vecht I: 35-45.

Schutten, G.J., 1981, Varen waar geen water is, geschiedenis van de scheepvaart ten oosten van de IJssel. Hengelo.

Steen, G. & W. Veldsink, 1948. De geschiedenis van Ommen.

Ommen. Sterken Rzn., H., 1976. Nij Luusen mien dârpjen. Nieuwleusen.
http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/cwk_discipline/v1

Veenpolders en Fries laagveengebied

Feddes/Olthof Landschapsarchitecten & Franz Ziegler/ Branderhorst voor architectuur en stedenbouw, 2014, Wederopbouw-landschappen: 'de laag van maakbaarheid', onderzoek naar Haskerveenpolder en De Groep, Utrecht

Frieswijk, J., 1989. Om een beter leven. Land- en veenarbeiders in het noorden van Nederland 1850-1914. Ljouwert,

Halbertsma, H., 2000. Frieslands oudheid. Het rijk van de Friese koningen, opkomst en ondergang. Utrecht

Stol, Taeke, 1993. Wassend water, dalend land.

Thurkow, A.J., 1992. De Friese en Noordhollandse droogmakerijen: een vergelijking. In: E.H. Walsmit en M.H. Boetes, 1992. Strijd tegen het water. Het beheer van land en water in het Zuiderzeegebied. Enkhuizen.

<http://www.staatsbosbeheer.nl/natuurgebieden/rottige-meente/over-de-rottige-meente>
<http://www.np-aldefeanen.nl>

Veluwe

Baas, H.G. (red), 2012, Tot hier en niet verder; historische wallen in het Nederlandse landschap. De stand van kennis, Rijksdiens voor het cultureel erfgoed, Amersfoort.

Beekbergen. Lohuizen, G.S. van, Menke, H., H. Renes e.a. (red.), 2007, Veluwse beken en sprengen. Een uniek landschap

Borger, G.J., 2015, Gelre en het water in de Middeleeuwen.

In: Bijdragen Mededelingen Gelre, 106, p.67-83

Derks, G. et al., 2007, Cultuurhistorische Analyse Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Een Aesthetisch Beeld Van Ons Moderne Nederland, Zwolle

Lohuizen, H. van, 1980. Het Beekbergerwoud; de geschiedenis van een verloren oerbos.

Neeffes, J. & Th. Spek, 2014, Van hoog naar laag: dynamiek van het nederzettingpatroon op de Noordwest-Veluwe van de late prehistorie tot de volle middeleeuwen. In: HGT, 32, 2

Neeffes, J. & H. Bleumink, 2015, Erfgoedatlas gemeente Nunspeet. Veluws landschap historie en bewoners, Zwolle

Voorne-Putten en Goeree Overflakkee

Benschop, B. Historische Atlas van Voorne-Putten, W-books, Zwolle, 2014

Hoek, C., 1979. De heren van Voorne en hun heerlijkheid.

In: Van Westvoorne tot St. Adolfsland. Oostvoorne.

Hovy, L., 1977. Ooltgensplaat, een ambachtsheerlijkheid tijdens de republiek. Amsterdam.

Vereniging de Motte, 1979. Van Westvoorne tot St. Adolfsland; Historische verkenningen op Goeree-Overflakkee. z.pl.

Verseput, J., 1950. Het ontstaan van Goeree-Overflakkee.

Zuid-Hollandse Studiën I: 68-82.

Verseput, J., 1953. Middelharnis, een eilandgemeente. z.pl.

Zwan, A. van, 1978. Ringdijkdorpen - een ontstaansgeschiedenis.

De Motte 1978: 55-84

Walcheren

Beekman, F., 1983. De binnenduinen van Zuidwest-Nederland; historische geografie en landschapsecologie. Zierikzee.

Klerk, A.P. de, 2003. Het Nederlandse landschap, de dorpen in Zeeland en het water op Walcheren. Historisch-geografische en waterstaatshistorische bijdragen. Utrecht, Matrijs.

Trimpe Burger, J.A., 1973. The Islands of Zeeland and South Holland in Roman times. Berichten ROB, jrg. 23, p.p. 123-148.

Trimpe Burger, J.A., 1973. Oost-Souburg, Province of Zeeland: a preliminary report on the excavation of the site of an Ancient Fortress (1969-1971). Berichten R.O.B., jrg. 23, p.p. 355-366.

Waterland en Zaanstreek

Borger, Guus J. & Saskia Bruines, 1994. Binnewaeters gewelt. 450 jaar boezembeheer in Hollands Noorderkwartier. Edam.

Bos, Jurjen M., 1988. Landinrichting en archeologie: het bodemarchief van Waterland. Dissertatie, Amersfoort.

Danner, H.S., H.Th. M. Lambooy & C. Streefkerk, 1994. ...die water keert. 800 jaar regionale dijkzorg in Hollands Noorderkwartier. Alkmaar/Edam.

Haartsen, Adriaan & Corrie ten Oever-van Dijk, 2001. De cultuurhistorie van Waterland en Zaanstreek, Haarlem

Land-ID ism Beek en Kooiman, 2014, Hydrobiografie Marken, leven met het water. Iov College Rijksadviseurs, Arnhem.

Raap, E., 1993, cultuurhistorie in Waterland-west.

Doctoraalscriptie sociale geografie, UvA, Amsterdam

Schutte, G.J. & J.B. Weitkamp, 1998. Marken. De geschiedenis van een eiland. Amsterdam.

Westergo

Horst, M., 2015, De Pingjumer Gulden Halsband; 8 fasen van een Friese ringdijk. In: HGT 33-3 p. 131-145

Hosper, Ultsje, Peter Karstkarel & Siem van der Woude, 2001.

De Slachte. Ljouwert

Janssen, F., 1989. Werren en warren om Warten. Bewonings- en ontginningsgeschiedenis van een deel van het Friese klei-op-veen gebied. It Beaken, 51, 191-217

Knol, E., 1993. De Noordnederlandse kustlanden in de Vroege Middeleeuwen. Groningen.

Langen, G.J. de, 1992. Middeleeuws Friesland. De economische ontwikkeling van het gewest Oostergo in de vroege en volle middeleeuwen. Groningen

Mol, J.A., 1992. Middeleeuwse kloosters en dijkbouw in Friesland. In: E.H. Walsmit en M.H. Boetes, 1992. Strijd tegen het water.

Het beheer van land en water in het Zuiderzeegebied. Zutphen Overmars, G., 2016: Raised by the River, Swallowed by the Sea.

An archaeological study on the development of Stavoren between 837 and 1292. Scritie, Universiteit van Amsterdam.

Schroor, Meindert, 2000. Van Middelzee tot Bildt. Landaanwinning in Fryslân in de Middeleeuwen en de vroegmoderne tijd. Abcoude/Amersfoort

West-Friesland

- Bartels, M. et al, 2016, Dwars door de dijk. Archeologie en geschiedenis van de Westfriese Omringdijk tussen Hoorn en Enkhuizen. Stichting Archeologie West-Friesland, Hoorn
- Beenakker, Jan, 1988. Van Rentersluze tot strijkmolen. De waterstaatsgeschiedenis en landschapontwikkeling van de Schager- en Nedorperkoggen tot 1653. Alphen aan den Rijn.
- Boogert, J. van den, 2000. Historisch-geografische inventarisatie en waardering van West-Friesland. Een werkdocument ten behoeve van de Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland. Hoorn.
- Borger, Guus J., 1975. De Veenhoop. Een historisch-geografisch onderzoek naar het verdwijnen van het veendek in een deel van West-Friesland. Amsterdam.
- Bremer, J.T., 1981. Drie eeuwen zoutwatervisserij te Enkhuizen 1550 – 1850. Enkhuizen.
- Danner, Helga S., 1990. Van Omringdijk tot Westfrisiaweg. Haarlem.
- Leeuwen, J. van, 2015, Middeleeuws Medemblik: een centrum in de periferie. Archeologisch onderzoek naar de (vroeg)middel-eeuwse handelsnederzetting en het oudste regionale centrum van West-Friesland in de periode 675-1289, WAR 61

Westerkwartier

- Bakker, J.J. & A.J. Haartsen. 1984. Raamadvies betreffende het Zuidelijk Westerkwartier, Natuurbeschermingsraad. Utrecht.
- Hovinga, B. (red.), 1983. Tolbert; het Oalderlick Dörp; historie van het oudste dorp van Vredewold. Leek.
- Schoorl, F.F.J. 1993. Het Zuidelijk Westerkwartier opnieuw bezien – een historisch-geografisch onderzoek naar de middeleeuwse bewoningsgeschiedenis. Informatie- en KennisCentrum: Natuur, Bos, Landschap en Fauna. Werkdocument IKC-NBLF Nr. 8.
- Veldhuis, T. 2011: - Nederzittings- en ontginningsgeschiedenis van Vredewold in het Westerkwartier van de provincie Groningen (ca 700- ca 1500 ad), Groningen (Masterscriptie landschaps-geschiedenis RUG).
- Worst, D. 2012: Agrarische veenontginningen in oostelijk Opsterland (900-1700 AD). Een interdisciplinair onderzoek naar de natuurlijke landschapsopbouw, de kolonisatie- en ontginningsgeschiedenis en het agrarische landgebruik langs de boven- en middenloop van het Koningsdiep, Groningen (Masterscriptie landschapsgeschiedenis RUG).
- <http://www.groningerarchieven.nl/historie/gdw/>
www.canonwesterkwartier.nl

Zeekleipolders (Brabant)

- Bogers, P., 1981. De inpoldering van de Kruislandse polder. Jb. Ghulden Roos, 41, pp. 3-20.
- Brokken, H.M., 1982. De voormalig Hollandse gebieden in de provincie Noord-Brabant. Enkele inleidende opmerkingen. In: Holland, 14, pp. 121-127.
- Henderikx, P.A., 1987. De beneden-delta van Rijn en Maas. Landschap en bewoning van de Romeinse tijd tot ca. 1000. Hollandse Studiën 19.
- Leenders, K.A.H.W., 1980-2. Zandpolders. In: Holland, 12, pp. 267,268.
- Leenders, K.A.H.W., 1982-1. Landen water tussen de Bergen. Bijdrage tot de landschapsgeschiedenis van het gebied tussen Geertruidenberg en Zevenbergen. In: Holland, 14, pp. 149-160.
- Leenders, K.A.H.W., 1989. Verdwenen Venen. Een onderzoek naar de ligging en exploitatie van thans verdwenen venen in het gebied tussen Antwerpen, Turnhout, Geertruidenberg en Willemstad 1250-1750. Wageningen
- Leenders, K.A.H.W., 1996. Van Turnhoutervoorde tot Strienemonde; ontginnings- en nederzittingsgeschiedenis van het noordwesten van het Maas-Schelde-Demergebied (400-1350). Zutphen
- Stol, T., 1981. Opkomst en ondergang van de Grote Waard. In: Holland, 13, pp. 129-145.
- Gemeente Steenberg (1972), Steenberg in de middeleeuwen.
- Winsemius, P., 1982. De Dintel gedicht. Nieuwe spuisbuis bij Dintelsas/1. PT/Civiele techniek, 37, 10, pp. 26-28.
- www.fortsabina.nl

Zeeuws-Vlaanderen

- Gottschalk, M.K.E., 1984. De Vier Ambachten en het Land van Saafte in de Middeleeuwen. Assen, Van Gorcum.
- Klerk, A.P. de, 2003. Het Nederlandse landschap, de dorpen in Zeeland en het water op Walcheren. Historisch-geografische en waterstaatshistorische bijdragen. Utrecht, Matrijs.
- Koch, I., 1982. Advies betreffende het ruilverkavelingsgebied Nijs- en Hooglandpolder (provincie Zeeland). Natuurbeschermingsraad, Utrecht.
- Kraker, A.M.J. de, 2002. De Westerschelde, een water zonder weerga. Kloosterzande, Drukkerij Duerinck bv
- Kuipers, Jan J.B. & Chiel Jacobusse, 1998. Inlagen en karrevelden. Goes.
- Reest, P.J. van & A.A.M. van Marrewijk, 1989. Landinrichting Axel-Zaamslag. Raamadvies natuur, landschap en cultuurhistorie. Natuurbeschermingsraad.
- Reest, P.J. van & A.A.M. van Marrewijk, 1990. Landinrichting Aardenburg. Advies natuur, landschap en cultuurhistorie. Natuurbeschermingsraad
- Reest, P.J. van, 1993. Landinrichting kust west Zeeuws-Vlaanderen. Natuurbeschermingsraad

Zuidenveld

- B. Braam, Gees: geschiedenis van een zanddorp, 1238-2000. Gees, 2007
- G.J. Dijkstra en S.H. Hoek-Beugeling, 't Verhaal van het Oranjekanaal. Beilen, 2006
- M.A.W. Gerding (red.), Geschiedenis van Emmen en Zuidoost-Drenthe. Meppel, 1989
- H. Gras (red.), Rond Hunze en Hondsrug: geschiedenis van Odoorn. Odoorn, 1997
- H. Gras (red.), Drenthe's veste: geschiedenis van Coevorden. Groningen, 1998
- G. Huiskes, Dalen, geschiedenis van een Drentse gemeente. Groningen, 1997
- H.J. de Jong, Schoonebeek: olierijk in Zuidoost-Drenthe. Zuidwolde, 1986
- K. Timmer en G.E. de Vries, 400 jaar venen rondom Emmen. Bedum, 2011
- Vries, G. de, 2005, 200 jaar Veenkolonien van Borger en Odoorn. Bedum

Zuid-Kennemerland

- Aar, J. van der & S. rolle (1991), Santpoort, Twee dorpen in de schaduw van Brededore. Schuyt & Co, Haarlem
- Alberts, L.H., 1984. Landgoederen van Zuid-Kennemerland. Inventarisatie en beschrijving van cultuurhistorische aspecten van tuinen, parken en bossen. Amsterdam.
- Baas, H.G., 1999. Historisch-geografische inventarisatie en waardering van Kennemerland. Een werkdocument ten behoeve van de Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland. Hoorn.
- Baeyens, G & J. Duyve, 1991. Lezen in het duin. Historie en landschap van de Amsterdamse waterleidingduinen. Amsterdam.
- Haan, Jannes de, 1986. Villaparken in Nederland. Een onderzoek aan de hand van het villapark Duin en Daal te Bloemendaal 1897-1940. Haarlem.
- Haartsen, Adriaan, Joke Lenten & Corrie ten Oever-van Dijk, 2000. De cultuurhistorie van Kennemerland. Haarlem.
- Ree, G. van der (red), (1995), Deugd boven geweld, een geschiedenis van Haarlem, 1245-1995, Hilversum, Verloren

Zuid-Limburg

- Provincie Limburg/Wageningen Universiteit, 2007, Landschapsvisie Zuid-Limburg, Maastricht/Wageningen
- Eussen, N.G.H.M. & H. Smeets, 1980. Het streekgewest Westelijke Mijnstreek en zijn historische groei en vormgeving. Sittard.
- Hartmann, J. L.H., 1986. De reconstructie van een Middeleeuws Landschap. Nederzettingsgeschiedenis en instellingen van de heerlijkheden Eijsden en Breust bij Maastricht (10^e–19^e eeuw). Assen/Maastricht.
- Nissen, P. & K. Swinkels (red.), 2004. Monumenten van vroomheid. Kruisen, kapellen en vrijstaande heiligenbeelden in Limburg. Zutphen, Walburg Pers
- Renes, J. (1988) De geschiedenis van het Zuidlimburgse cultuurlandschap, Van Gorcum, Assen/Maastricht
- Verpoorte, A., D. De Loecker, M.J.L.Th. Niekus, E. Rensink, 2015, The Middle Palaeolithic of the Netherlands, Contexts and perspectives, Elsevier, Quaternary International
- Walschot, L. (2002) Mergel gebroken. Een inventarisatie van ondergrondse kalksteengroeven in Nederland

Zuidoosthoek

- Feddes/Olthof Landschapsarchitecten, 2012, Ontwikkelingsvisie Friese Waterlinie (concept), Utrecht.
- Gelderden, Jan van, 2002. Van Wad tot Woud. Natuurgebieden in Fryslân. Leeuwarden
- Janssen, F., 1989. Werren en warren om Warten. Bewonings- en ontginningsgeschiedenis van een deel van het Friese klei-op-veen gebied. It Beaken, 51, 191-217
- Immerseel, R. & P. Verhoeff (2016), Statig Beetsterzwaag, Parklandschap rond een Fries dorp. Matrijs, Utrecht.
- Laan-Meijer, E. van der & W. Ottens (2013), Roodbaards rijkdom. Landschapsparken Noord Nederland 1800-1850, Friesland, Groningen en Drenthe. BONAS, Rotterdam.
- Molen, S.J. van der, 1978. Turf uit de Wouden. Bijdrage tot de geschiedenis van de hoogveengraverij in oostelijk Friesland tot 1900. Leeuwarden
- Worst, D., 2012 Agrarische veenontginningen en Opsterland (900 - 1700 AD). Scriptie RUG
<https://staatsbosbeheerfryslan.wordpress.com/tag/beekdal/>

Hebt u vragen?

Bel dan 033 – 421 7 456 of stuur een mail naar info@cultureelerfgoed.nl.
www.cultureelerfgoed.nl

Deze inleiding maakt deel uit van Panorama Landschap – Karakterisering van de Nederlandse Landschapsgeschiedenis in 78 regio's.

Tekst: Edwin Raap

Foto's: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, tenzij anders vermeld.

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.
Mei 2017

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Smallepad 5 | 3811 MG Amersfoort

Met kennis en advies geeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de toekomst een verleden.